

ھەستىكرن بە خۆشەويستى دايابەكان

فایهق سەئید دەینوسیت
سوید

faiekk@hotmail.com

● رېژەي ئەو مىنالانەي ئەمىرۇ لە كوردستان خۆيان دەكوژن، لە بەرزبونەوئەيەكى زۆر گەورەدايەو ھېچى لە رېژەي ھەندى ولات كەمىزىيە كە ھەرايان لىبەررېژوتەوئەو پارەيەكى بېشومار لەم بوارەدا تەرخاندەكەن. يەكىنك لەھۆكارەكان ئەوئەيە مىنالان ھەست بە خۆشەويستى دايابەكانى خۆيان ناكەن. لەبەر زۆر ھۆكارىش خۆشەويستى دايك بۇ مىنال كارىگەريەكى زۆر زياترى لە خۆشەويستى باوك بۇ مىنال ھەيە، بەلام ئەوئەي جىگەي سەرنجە ھەندى لە دايكەكان مىنالەكانيان لەبەر پىداويستىيەكانى خۆيان خۆشەويستى نەك لەبەر پىداويستىيەكانى خودى مىنالەكان. مىنالان زۆر باش دەتوانن ھەست بەمە بكەن. ئەگەر ھەندى زانا پىناناويستى مىنال تا چوار مانگى يەكەم ھەندىكى دىكەش پىناناويستى تا شەش مانگى يەكەم تەنھا ھاوسۆزى لەگەن دايكيدا ھەيىت، ئەو دانيال ستېرن ئەوئەي بۇ سەلماندووين كە مىنال لە رۆژى يەكەمى لەدايكوبوئىيەو ھەست بەزۆر شقى سەيروسەمەرە دەكات. ھەندى مىنال لە ترسى ئەوئەي خۆشەويستى دايكيان نەدۆرېن پەنا دەبەنە بەر ھەندى رەوشى نادروست، واتە (من) راستەقىنەي خۆيان دەرخاھەن يا بەشۆيەيەكى دى (من) يىكى تەزوير دروستدەيىت كە لە بەھاي ئەو خۆشەويستىيە كەمەداكەتەو، بۆيە شتىكى سەريە كە مىنال لە ھەمانكاتدا بتوانى ھەم رەق و ھەم خۆشەويستىش ئاراستەي ھەمان كەس بكات. كچىكى 17 سالە لەبەرئەوئەي رقى لە دايكى بوو خۆي كوشت، بەلام لە ھەولەكەيدا سەركەوتوو نەبوو. لە كاتى وتووئەيەكاندا بە دوكتۆرەكانى راگەياندبوو: ((ئەگەر خۆم نەكوشتايم، ئەو دەبوو دايكم بكوژم)).

مىنالان ئەوئەي زۆر باش دەزانن كە ونبوونى خۆشەويستى دايك يا باوك ماناي ونبوونى سەرەدەزووھەكان دەگەيەيىت. بۆيە بەھەموو شۆيەيەك بەرگري لەو خۆشەويستىيە دەكەن ھەندى جار ژيانى خۆيان لەپىناو ئەو خۆشەويستىيە روحيەدا بەختدەكەن. ئەنجامى بەشەك لە ليكۆلېنەوھەكان ئەو دەردەخەن ھەندىكى لە مىنالان لەبەري ئەوئەي نازارى كەسى بەرامبەر بەدەن، دەچن توندوتويى ئاراستەي خۆيان دەكەن، بەلام ئەم حالەتە لەلای گەرەكان بەپىچەوانەوئەيە. بۇ ئىخوونە كچىكى پشەدەي لە رقى ئەوئەي باوكى رازى نەبوو بە ئارەزووى خۆي بەشورى بەدات، ھەلدەستىت بە كوشتى باوكى. ھەندى لە مىنالانى دىكە، خۆكوژى وەكو ھەرەشەيەك لە بەرامبەر دايابەكانياندا بەكاردېنن ھەندىكى تريان وەكو سزاو وەكو فشارىك بەكاردېنن بەمەبەستى تاقىكرەنەوئەي خۆشەويستى دايابەكانيان لە بەرامبەر ئەواندا، بۇ ئىخوونە ((ئەگەر دەتەويى من بەزىندوويى بىتەمەو، بۆم بەسەلنە كە خۆشەويستى)) يا ((يا فلانە شتم بۇ دەكەيت يا خۆم دەكوژم)).

ھەركات مىنال ھەست بەنازى دايابى خۆي نەكات تووشى خەمۆكى، شەرزەيى و گوشەگىرى... ھەند دەيىت كە ھەموويان ھۆكارى خۆكوژين. نەك ھەر ئەوئەش، بەلكو جىگەي سەرنجە ئەو دايابانەي لە رۆژگارنىكدا خۆيان تووشى خەمۆكى و نىگەرانى بوون، ئەگەري زۆر ھەيە بۇ ئەوئەي ئەو خەمۆكى و نىگەرانييانەي بۇ مىنالەكانيان بگۆرېتەوئەي. ئانا فرۆيد يەكىنكە لەو كەسانەي برۆاي بەم تېزە ھەيە،

بەشۆيەيەكى گشتى ونبوونى ئەو خۆشەويستىيە وا لەمىنال دەكات ھەست بەجوانى شتەكان نەكات و بىتە ھۆكارى گەلى رۆودارو قەيرانى دەروونى. رۆبەرت گۆلد بەپشتبەستى بەچەندىن ليكۆلېنەوئەي مەيدانى گەشتوئەتە ئەوئەي ونبوونى ئەم خۆشەويستىيە ھۆكارىكى سەرەكى خۆكوژىيە. لەپال ئەم بۆجۈنەشدا چەندىن ليكۆلېنەوئەي مەيدانى كە پشگىرى لەو رايە دەكەن، بۇ ئىخوونە لە ليكۆلېنەوئەيەكدا لەگەن 15 مىنالى بچوكتز لە 15 سالان كە پىشتر ھەولتى خۆكوژيان دابوو، ئەو دەركەوت كە ھۆكارى ئەو كارەيان بۇ سى خال دەگەرئايەوئەي: يەكەم ناسەقامگىرى پەيوئەندى ئەوان لەگەن مائەوئەدا، دووم پشيوئەيەكەندى مائەوئە لەوان، سىيەم جياوازي دايابەكان لەئىوان ئەم مىنالانەو خوشك و براكانياندا.

لە ليكۆلېنەوئەيەكى دىكەدا بارودۆخى 38 ھەرزەكار كە ھەولتى خۆكوژيان دابوو شەرقەكرائ لەگەن گروپىكى دىكەدا بەراورد كران كە خاوەنى چەندىن نەخۆشى دەروونى بوون. لە ئەنجامى ليكۆلېنەوئەيەكاندا ئەو دەركەوت كە رېژەيەكى زياتر لەناو ئەو 38 ھەرزەكاراندا (بەبەرئورد لەگەن گروپى دووم) پىش تەمەنى 12 سالى يەكىنك لە دايابەكانى خۆيان لەدەستدابوو. بەشۆيەيەكى دى دووركەوتەوئەيەكى يەكجارەكى دايابەكان لە مىنالان يا دووركەوتەوئەي بۇ ماوئەيەكى دوورودرېژ بېوئەي ھۆي خۆكوژىيە ئەو مىنالانە، ئىدى ئەو دووركەوتەوئەيە مردن بىت يا دووبارە ھاوسەرگىرى بىت، ئەو شتىكى ئەوتز لەم بارەيەوئەي ناگۆرېت. لە ليكۆلېنەوئەيەكى دىكەشدا كە 34 مىنال تىيدا بەشداربوو، ھەولندرا ئەو ھۆكارانە دەستىشانىكرېن كەواي لەو مىنالانە كەردبوو ھەولتى خۆكوژىيە بەدەن. سەرنجەم ليكۆلېنەوئەيەكە بوو كۆتايىھات كە 26 لە كۆي 34 مىنال چەند ھەفتەيەك بەرلەوئەي ھەولتى خۆكوژىيە بەدەن، كەسىكى نىزىكى خۆيان (بەئەگەري زۆر دەكرى دايابەكانيان بىت) مردبوو يا بەزۆر لەوان جوداكرابوئەوئەي.

ھەموو دايابىك مىنالەكەي خۆي خۆشەويستى، بەلام گرىنگ ئەوئەيە ئايا ئەو مىنالە ھەست بەو خۆشەويستىيە دەكات؟ لاوازترين شۆيەي پىشاندانى ئەو خۆشەويستىيە ئەوئەيە دايابەكان بەقسە بلىن رۆلە تۆمان خۆشەويستى.. بەداخوئە شىوازي پەرورەدەكەندى قوتانجانەكانىش ھىندە دواكەوتوئە نەك بەھىچ شۆيەيەك يارمەتى ئەم مىنالانە نادات، بەلكو ھەر مىنالنىكى لەم بابەتە بچىتە قوتانجانەوئەي نەخۆشى و نازارەكانى سەخت دەبىتەوئەي پىرۆسەي خۆكوژىيەكەشى خىراتر دەبىتەوئەي.